

Forsikringsvilkår for innskuddspensjon

Gjelder fra 1.1.2016

Forsikringsvilkår – innholdsfortegnelse

1. Innledende bestemmelser	3
1.1 Innskuddspensjon med investeringsvalg, indeksforvaltning eller avkastningsgaranti	3
1.2 Tilleggsdekning som må tilknyttes	3
1.3 Tilleggsdekninger som kan tilknyttes	3
1.4 Informasjon til medlemmene	3
1.5 Definisjoner	4
1.6 Styringsgruppe	6
1.7 Ikrafttredelse	6
1.8 Opplysningsplikt	6
2. Særskilte vilkår for sparing til alderspensjon	7
2.1 Forvaltning av sparesaldo – for innskuddspensjon med investeringsvalg	7
2.1.1 Rebalansering – for innskuddspensjon med investeringsvalg	7
2.2 Forvaltning av sparesaldo – for innskuddspensjon med indeksforvaltning	7
2.2.1 Rebalansering – for innskuddspensjon med indeksforvaltning	7
2.3 Forvaltning av sparesaldo – for innskuddspensjon med avkastningsgaranti	8
2.4 Force Majeure	8
2.5 Endring/oppheving av fond	8
2.5.1 Investeringsportefølje – for innskuddspensjon med investeringsvalg og indeksforvaltning	8
2.5.2 Bankkonto– for innskuddspensjon med indeksforvaltning	8
2.5.3 Åpen investeringsprofil/Egen fondsportefølje – for innskuddspensjon med investeringsvalg	8
2.6 Uttak og utbetaling av alderspensjon	8
2.6.1 Valg av utbetalingsløsning	9
2.7 Utbetaling av sparesaldo ved dødsfall	9
3. Særskilte vilkår for tilleggsdekninger	9
3.1a Uførepensjon etter lov om foretakspensjon	9
3.1b Uførepensjon etter lov tjenstepensjon	10
3.2 Ektefellepensjon	11
3.3 Samboerpensjon	11
3.4 Barnpensjon	12
3.5 Betalingsfritak (gjelder for uførepensjon ihht lov om foretakspensjon og lov om tjenstepensjon)	13
3.6 Forholdsregler ved arbeidsuførhet (gjelder for uførepensjon ihht lov om foretakspensjon og lov om tjenstepensjon)	13
3.7 Begrensninger i retten til uførepensjon og betalingsfritak (gjelder for uførepensjon ihht lov om foretakspensjon og lov om tjenstepensjon)	13
3.8 Premie og overskudd for tilleggsdekningene (gjelder for uførepensjon ihht lov om foretakspensjon og lov om tjenstepensjon)	13
3.9 Utbetaling av tilleggsdekninger (gjelder for uførepensjon ihht lov om foretakspensjon og lov om tjenstepensjon)	14
3.9a Regulering av tilleggsdekninger under utbetaling	14
3.10 Tilleggsdekninger ved samtidig pensjon fra annet hold	14
4. Generelle bestemmelser	14
4.1 Innbetaling	14
4.2 Innbetaling til innskuddsfond	15
4.3 Endringer og reguleringer	15
4.3.1 Forsikringstakers rett til å foreta endringer i forsikringsavtalen	15
4.3.2 Medlemmets rett til å foreta endringer	15
4.3.3 Selskapets rett til å foreta endringer i forsikringstiden	15
4.4 Utmelding	15
4.5 Oppheving av avtalen	16
4.6 Fortsettelsesforsikring	16
4.7 Gjenkjøp	16
4.8 Flytting	16
4.9 Krig og annen katastrofe	17
4.10 Foreldelse	17

Forsikringsvilkår for innskuddspensjon

Gjelder fra 1.1.2016

1. Innledende bestemmelser

1.1 Innskuddspensjon med investeringsvalg, indeksforvaltning eller avkastningsgaranti

Innskuddspensjon med investeringsvalg, indeksforvaltning eller avkastningsgaranti er en alderspensjonsordning, med eventuelle tilleggsdekninger, som en arbeidsgiver etablerer til fordel for sine ansatte. Oppsparingen er basert på årlige innskudd til alderspensjon tillagt årlig avkastning. Hvis arbeidsgiver (virksomhetens eier) som arbeider i egen bedrift er med i ordningen, går vedkommende inn under disse bestemmelser på samme måte som arbeidstakere.

Fra 1. januar 2016 er det nye regler for uførepensjon i tjenstepensjonen. Nye forsikringsavtaler fra og med 1.1.2016 omfattes av det nye regelverket (lov om tjenstepensjon). Arbeidsgivere som har forsikringsavtale med uførepensjon etter tidligere regler (lov om foretakspensjon) må endre/tilpasse uførepensjonsavtalen til nye regler innen 31.12.2016. Inntil slik tilpasning/endring er gjennomført gjelder de tidligere reglene om uførepensjon. Forsikringsvilkårene omfatter både uførepensjonsvilkår i henhold til lov om tjenstepensjon (se punkt 3.1b) og lov om foretakspensjon (se punkt 3.1a).

For Innskuddspensjon med investeringsvalg, indeksforvaltning eller avkastningsgaranti gjelder disse forsikringsvilkårene og de spesielle vilkårene som blir avtalt mellom arbeidsgiveren og SpareBank 1 Forsikring AS. For øvrig gjelder forsikringsvirksomhetsloven av 10. juni 2005 (FVL), lov om forsikringsavtaler (FAL) av 16. juni 1989, lov om innskuddspensjon (LOI) av 24. november 2000, lov om foretakspensjon (LOF) av 24. mars 2000 og lov om tjenstepensjon (LTP) av 13. desember 2013 (gjelder tilleggsdekningene), lov om obligatorisk tjenstepensjon av 21. desember 2005 (OTP), lov om verdipapirfond (VPF) av 12. juni 1981 og norsk lovgivning ellers. Vilråene går foran der de skiller seg fra lovregler som kan fravikes.

Teksten i forsikringsbeviset og avtalen gjelder foran vilråene. Forsikringsbevis, avtalen og vilråene gjelder, i denne rekkefølgen, foran lovbestemmelser som kan fravikes.

Disse vilråer gjelder også for pensjonskapitalbevis, så langt de passer.

1.2 Tilleggsdekning som må tilknyttas

Betalingsfritak

Forsikring i henhold til LOI som dekker innskuddet til alderspensjon ved arbeidsuførhet i forhold til uføregrad. Forsikring i henhold til LOF som dekker premie for eventuelle tilleggsdekninger, jf 1.3, ved arbeidsuførhet i forhold til uføregrad.

1.3 Tilleggsdekninger som kan tilknyttas

I tillegg til alderspensjon og betalingsfritak kan det avtales følgende tilleggsdekninger:

Uførepensjon

Forsikring i henhold til LOF/ LTP som utbetales til forsikrede ved arbeidsuførhet i forhold til uføregrad.

Ektefellepensjon

Forsikring i henhold til LOF som utbetales til etterlatt ektefelle ved forsikredes død. Med ektefelle menes også registrert partner.

Samboerpensjon

Forsikring i henhold til LOF som utbetales til etterlatt samboer ved forsikredes død.

Barnepensjon

Forsikring i henhold til LOF som utbetales til etterlatte barn ved forsikredes død.

1.4 Informasjon til medlemmene

Når avtalen med forsikringstaker er inngått og første innbetaling er mottatt, vil medlemmene få tilsendt forsikringsbevis og vilråer.

Forøvrig gis informasjon til medlemmene i samsvar med de krav som følger av lovgivingen til enhver tid.

1.5 Definisjoner

Aktivafordeling

Viser hvor stor andel av Selskapets investeringer som plasseres i forskjellige verdipapirer.

Aktivaklasse

En spesifikk kategori av verdipapirer slik som for eksempel aksjer og rentepapirer m.m.

Andelsverdi (kurs)

Markedsverdien til en andel i porteføljen.

Avkastning

Uttrykker hvordan andelsverdien har endret seg i en periode.

Bankdager og børsdager

Bankdager er dager i året hvor bankene i Norge er åpne. Børsdager er dager hvor Oslo Børs og eventuelle aktuelle utenlandske børser er åpne for kjøp og salg.

Bankkonto

– innskuddspensjon med indeksforvaltning

Som alternativ til investeringsporteføljen kan medlemmene velge forvaltning i Bankkonto. Investeringsvalget Bankkonto består av plassering i bankkonto og/eller pengemarkedsfond.

All bruk av betegnelsen Bankkonto i vilkårene refererer seg til plassering i bankkonto og/eller pengemarkedsfond.

Bufferkapital

Bufferkapital er et mål for selskapets soliditet og evne til å stå imot svingninger i verdipapirmarkedet. En tilfredsstillende bufferkapital øker Selskapets muligheter for å gjennomføre en langsiktig forvaltningsstrategi, hvor målet er høyest mulig avkastning til kundene over tid. Bufferkapitalen er et uttrykk for kjernekapital ut over kapitaldekningskrav og solvensmarginkrav, tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond.

Fond

Verdipapirfond, jf. VPF § 1-2 nr. 1.

Forsikrede/medlemmet

Forsikrede er pensjonsordningens medlemmer når de er sikret sparing og tilleggsdekninger etter forsikringsavtalen.

Som medlemmer regnes arbeidsgiveren og de arbeidstakere i foretaket som oppfyller de opptaksvilkårene for pensjonsordningen som er fastsatt i avtalen mellom foretaket og Selskapet. Som medlem regnes også arbeidstaker som tar ut helt eller delvis alderspensjon når vedkommende har rett til straks begynnende alderspensjon fra ordningen. Medlem er også arbeidstaker som er blitt ufør mens han var i foretakets tjeneste, og som det innbetales innskudd for i henhold til betalingsfritak ved arbeidsuførhet.

Forsikringen

Innskuddspensjon med investeringsvalg, indeksforvaltning eller avkastningsgaranti og de tilleggsdekninger som er tilknyttet avtalen.

Forsikringsbevis

Selskapets skriftlige bekreftelse til den enkelte ansatte om at vedkommende er opptatt som medlem i avtalen.

Forsikringstaker

Det foretak som inngår avtale om Innskuddspensjon med investeringsvalg, indeksforvaltning eller avkastningsgaranti, med tilleggsdekninger til fordel for sine ansatte.

Forsikringstid

Tiden fra første innbetaling til siste utbetaling til medlemmet.

Fortsettelsesforsikring/fortsatt pensjonssparing

Individuell spareavtale med eventuelle tilleggsdekninger som medlemmet har rett til å opprette dersom medlemskapet i pensjonsordningen opphører.

Investeringsportefølje – for innskuddspensjon med indeksforvaltning

Investeringsporteføljen består av aksjefond og rentefond.

Sammensetningen av aksjer og renter skal bestå av indeks- eller indekxnære fond. Selskapet vurderer kontinuerlig sammensetningen av fond og forvalter innen investeringsporteføljen.

Nærmere informasjon om vektingen mellom aksjer og renter fremkommer av forsikringsbeviset.

Investeringsportefølje – for innskuddspensjon med investeringsvalg

En sammensetning av fond som tilbys av Selskapet som ett blant flere helhetlige plasseringsalternativ til enhver tid. Selskapet vil endre fond og fondssammensetning i investeringsporteføljene løpende. Graden av risiko knyttet til den enkelte investeringsportefølje forholder seg til dens forholdsmessige andel (vekting) i henholdsvis aksjer og rentepapirer m.m.

Investeringsvalg – for innskuddspensjon med indeksforvaltning

Medlemmets valg av Selskapets investeringsportefølje eller Bankkonto.

Investeringsvalg – for innskuddspensjon med investeringsvalg

Medlemmets valg av Selskapets investeringsporteføljer eller sammensetning av andeler i henholdsvis aksjefond og obligasjonsfond m.m. innenfor Åpen investeringsprofil.

Kollektivportefølje –for innskuddspensjon med avkastningsgaranti

Beholdning av verdipapirer med kollektiv investering hvor alle midler plasseres i verdipapirmarkedet. For hvert medlem tildeles andeler i kollektivporteføljen.

Pensjonistenes overskuddsfond

Fond for overskudd tilordnet premiereserve knyttet til etterlattepensjoner under utbetaling. Gjelder også premiereserve knyttet til uførepensjon som utbetales i henhold til lov om foretakspensjon.

Pensjonskapitalbevis/fripolise

Pensjonskapitalbevis er bevis for oppspart pensjonskapital ved oppnådd uttaksalder for den del som tas ut i alderspensjon eller når medlemskapet i pensjonsordningen opphører. Det utstedes ikke fripolise for tilleggsdekningene.

Reguleringsfond for uførepensjon under utbetaling

Avkastning i et år som overstiger det som trengs til oppregulering, skal tilføres pensjonsordningens reguleringsfond for uførepensjon. Midlene i fondet skal brukes til å dekke oppregulering i år hvor årets avkastning ikke er tilstrekkelig (gjelder avtaler i henhold til lov om tjenestepensjon).

Risikopremie

Premie for tilleggsdekninger som etableres i henhold til kapittel 3.

Risikotid

Tiden fra medlemmet omfattes av tilleggsdekningene til avtalt opphørsalder for disse, eller til tidligere opphør av medlemskapet.

Samboer

Person som medlemmet

a) har felles bolig og felles barn med, eller

b) lever sammen med i ekteskaps- eller partnerskapslignende forhold når det godtgjøres at forholdet har bestått

uavbrutt i de siste fem årene før dødsfallet, og det ikke forelå forhold som ville hindre at lovlig ekteskap eller partnerskap ble inngått.

Selskapet

SpareBank 1 Forsikring AS.

Spiresaldo – for innskuddspensjon med avkastningsgaranti

Opptjent pensjonskapital der verdien av de andeler i kollektivporteføljen som er tilordnet medlemmet er beregnet etter gjeldende innløsningskurs.

Spiresaldo – for innskuddspensjon med investeringsvalg og indeksforvaltning

Opptjent pensjonskapital der verdien av de fondsandeler som er tilordnet medlemmet er beregnet etter gjeldende innløsningskurs.

Sparetid

Tiden fra første innskudd er innbetalt til første utbetaling av alderspensjonen, eller til tidligere opphør av medlemskapet.

Utbetalingstid for alderspensjonen

Tiden fra første til siste utbetaling av alderspensjonen.

Uttaksalder

Den alder alderspensjonen skal utbetales fra.

Verdipapirer

Investeringer som inngår i en portefølje. Verdipapirene er enten egenkapital-instrumenter (aksjer, eiendom osv.) eller rentebærende papirer (obligasjoner og sertifikater).

Åpen investeringsprofil/Egen fondsportefølje – for innskuddspensjon med investeringsvalg

Et investeringsvalg hvor medlemmet selv har anledning til å velge blant ulike fond som tilbys av Selskapet til enhver tid. Medlemmet velger selv sammensetning av fond som utgjør en egen fondsportefølje.

1.6 Styringsgruppe

Omfatter forsikringen 15 medlemmer eller flere, skal forsikringstaker opprette en styringsgruppe på minst tre personer. Minst én av personene skal velges av og blant medlemmene.

Styringsgruppen skal blant annet uttale seg om saker som gjelder forvaltningen og praktiseringen av pensjonsordningen, jf. LOI § 2-6 og LOF § 2-4.

1.7 Ikrafttredelse

Rett til innskudd til alderspensjon trer i kraft for det enkelte medlem når det oppfyller de opptaksvilkårene for pensjonsordningen som er fastsatt i avtalen mellom foretaket og Selskapet.

Tilleggsdekningene gjelder fra den dag Selskapet har mottatt første innbetaling fra forsikringstakeren (se punkt 4.1). De trer i kraft for alle arbeidstakere som forsikringen skal omfatte og som da er helt arbeidsdyktige (se likevel tredje avsnitt). Forsikringstakeren gir skriftlig erklæring om 100 % arbeidsdyktighet.

For arbeidstaker som ikke er 100 % arbeidsdyktig, trer forsikringen i kraft den dag vedkommende er 100 % arbeidsdyktig og Selskapet har fått skriftlig erklæring fra forsikringstakeren om dette.

Hvis forsikringsavtalen ved etableringen er betinget av at arbeidstakerne fremlegger tilfredsstillende helseerklæring på skjema fastsatt av Selskapet, trer forsikringen for den enkelte arbeidstaker i kraft den dag erklæringen er godkjent av Selskapet. Hvis Selskapet ikke finner helsetilstanden tilfredsstillende, kan opptaket skje på spesielle vilkår eller avslås.

1.8 Opplysningsplikt

Forsikringstakeren og de forsikrede skal gi riktige og fullstendige svar på Selskapets spørsmål om helse- og yrkesmessige forhold, og gi opplysninger av eget tiltak om forhold som er av vesentlig betydning for risikoen, jf. FAL § 13-1.

Er opplysningsplikten forsømt, gjelder det som er bestemt i FAL §§ 13-2, 13-3 og 13-4.

2. Særskilte vilkår for sparing til alderspensjon

2.1 Forvaltning av sparesaldo – for innskuddspensjon med investeringsvalg

Pensjonskapitalen skal forvaltes som en kollektivordning med egen alderspensjonskonto tilordnet investeringsportefølje eller egen fondsportefølje for hver arbeidstaker, med individuelt investeringsvalg, jf. LOI §§ 3-1 c og 3-3.

Forsikringstaker velger ved etablering av avtalen hvilke investeringsvalg som ønskes for ordningen og fastsetter medlemmenes adgang til å foreta investeringsvalg i spare- og utbetalingstiden. Innbetalinger vil snarest mulig bli brukt av Selskapet til å kjøpe andeler i de aktuelle fond, senest innen ti bankdager etter at Selskapet har mottatt innbetalingen.

Endringer i medlemmets investeringsvalg kan enten formidles via nettbank eller meldes skriftlig til Selskapet (eventuelt som e-post). Selskapet gjennomfører investeringsvalget snarest mulig og senest ti bankdager etter mottatt melding. Innenfor bestemte investeringsporteføljer vil sammensetningen følge en nedtrappingsprofil slik at andelen i aksjefond reduseres når man nærmer seg 67 år. Valgt sammensetning legges til grunn ved plassering av senere innbetalinger, med mindre Selskapet har fått annen skriftlig beskjed.

Kjøp og salg skjer etter gjeldende kurs. Innløsnings- og salgskurs for andelene i fondene fastsettes hver børsdag. Ved kjøp benyttes salgskurs og ved salg benyttes innløsningskurs.

2.1.1 Rebalansering – for innskuddspensjon med investeringsvalg

Børsverdien av de enkelte fond varierer daglig og over tid. For best mulig å kunne opprettholde den opprinnelige forholdsmessige verdifordeling mellom fondene i en valgt investeringsportefølje eller egen fondsportefølje vil selskapet foreta omfordeling av investerte midler ved kjøp og salg av andeler i underliggende fond (rebalansering) hvert kvartal regnet fra årsskiftet. Dette medfører ingen kostnader for forsikringstaker eller medlem. Se nærmere detaljer om dette i retningslinjene for hver investeringsportefølje og i vedtektene for Åpen investeringsprofil. Rebalansering vil bli gjennomført i både sparetiden og utbetalingstiden.

Det vil være konstante vektorer for plassering av nye midler i henholdsvis aksjer og renter. I perioden mellom rebalansering av porteføljene vil aktivaklassens relative vekt være en funksjon av markedsutviklingen, og dermed kunne avvike fra opprinnelig vekting.

Selskapet forbeholder seg retten til å foreta justeringer i tidsintervallene for rebalansering, samt hvilke verdimessige avvik som utløser rebalansering.

2.2 Forvaltning av sparesaldo – for innskuddspensjon med indeksforvaltning

Pensjonskapitalen skal forvaltes som en ordning med egen alderspensjonskonto for hver arbeidstaker, tilordnet investeringsporteføljen eller forvaltning i Bankkonto, jf. LOI §§ 3-1 c og 3-3. Innbetalinger vil snarest mulig bli brukt av Selskapet til å kjøpe andeler i det aktuelle investeringsvalg, senest innen ti bankdager etter at Selskapet har mottatt innbetalingen. Endringer i medlemmets investeringsvalg kan enten formidles via nettbank eller meldes skriftlig til Selskapet (eventuelt som e-post). Selskapet gjennomfører investeringsvalget snarest mulig og senest ti bankdager etter mottatt melding. De siste ti årene før pensjonsalder reduseres risikoen for svingninger gjennom en gradvis og automatisk nedtrapping av aksjeandelen, mot økt renteeksponering.

Kjøp og salg skjer etter gjeldende kurs. Innløsnings- og salgskurs for andelene i fondene fastsettes hver børsdag. Ved kjøp benyttes salgskurs og ved salg benyttes innløsningskurs.

2.2.1 Rebalansering – for innskuddspensjon med indeksforvaltning

Børsverdien av de enkelte fond varierer daglig og over tid. Fordelingen mellom fondene opprettholdes over tid ved å foreta automatisk rebalansering. Dette medfører ingen kostnader for forsikringstaker eller medlem. Rebalansering vil bli gjennomført i både sparetiden og utbetalingstiden.

Det vil være konstante vektorer for plassering av nye midler i henholdsvis aksjer og renter. I perioden mellom rebalansering av porteføljene vil aktivaklassens relative vekt være en funksjon av markedsutviklingen, og dermed kunne avvike fra opprinnelig vekting.

Selskapet forbeholder seg retten til å foreta justeringer i tidsintervallene for rebalansering, samt hvilke verdimessige avvik som utløser rebalansering.

2.3 Forvaltning av sparesaldo – for innskuddspensjon med avkastningsgaranti

Sparesaldo forvaltes i Selskapets kollektivportefølje, i henhold til LOI § 3-2 og FL § 9-7 andre ledd. Midlene blir plassert i norske og internasjonale aksjer, eiendom, samt rentebærende papirer. Selskapets aktivafordeling vil variere over tid. Selskapet garanterer årlig minsteavkastning på 0 %, slik at det beløp som bedriften har innbetalt er garantert. I tillegg får medlemmene en andel av Selskapets overskudd. Overskuddfordelingen fra og med 2008 omfatter kun overskudd på finansielle midler, og omfatter således ikke overskudd på administrasjonsresultat. Innfrielsen av garantien for minsteavkastningen på 0 % skjer ved hvert årsskifte, samt ved dødsfall og flytting. Andelsverdien fastsettes månedlig basert på bokført avkastning. Midlene blir beholdt i Selskapets kollektivportefølje med minsteavkastning på 0 % også i utbetalingstiden, og andeler vil bli løst inn hver måned i perioden pensjonen utbetales.

Pris for avkastningsgaranti er et av de priselementene som skal forhåndsprises og skal gjelde for ett år av gangen. Prisen vil avhenge av aksjeandel i porteføljen, størrelsen på bufferkapital, og nivået på avkastningsgarantien.

2.4 Force Majeure

Ved stenging av børser eller tilsvarende kriseforhold og suspensjon av enkeltfond fra børser, kan Selskapet suspendere sine plikter etter avtalen.

2.5 Endring/opphør av fond

2.5.1 Investeringsportefølje – for innskuddspensjon med investeringsvalg og indeksforvaltning

Selskapet kan fritt endre fond innen samme aktivaklasse, forutsatt at vektingen mellom aksjer og renter opprettholdes.

Retningslinjer for hver enkelt investeringsportefølje er tilgjengelig på forespørsel.

2.5.2 Bankkonto– for innskuddspensjon med indeksforvaltning

Selskapet kan fritt endre plasseringene innenfor Bankkonto. Nærmere retningslinjer for plasseringsalternativet Bankkonto er tilgjengelig på forespørsel.

2.5.3 Åpen investeringsprofil/Egen fondsportefølje – for innskuddspensjon med investeringsvalg

Selskapet forbeholder seg retten til å begrense tilbud av antall fond, ta inn nye fond og bestemme minimumsbeløp for investering i det enkelte fond for medlemmene. For øvrig gjelder vedtektene i det enkelte fond.

2.6 Uttak og utbetaling av alderspensjon

Alderspensjon kan tidligst tas ut ved fylte 62 år, med mindre lovgivningen åpner for uttak fra lavere alder for medlemmet.

Medlem eller innehaver av pensjonskapitalbevis skal gi selskapet melding som angir fra hvilket tidspunkt alderspensjon skal utbetales. Det er adgang til å ta ut mindre enn full alderspensjon. Alderspensjon kommer uansett til utbetaling ved fylte 75 år, med mindre medlemmet eller innehaveren av pensjonskapitalbeviset gir særskilt melding om at pensjon ikke skal utbetales.

Rett til uttak av alderspensjon følger for øvrig LOI §§ 7-1 til 7-4 med henvisninger. Ved gradert uttak av alderspensjon kan uttaksgraden ikke endres før etter fylte 67 år, med mindre medlemmet ønsker fullt uttak av pensjon.

Pensjon utbetales månedlig fra den 1. i måneden etter at forsikrede har nådd uttaksalderen og frem til avtalt opphørsalder, dog så lenge forsikrede lever i denne perioden. Ved tidligere dødsfall utbetales pensjonen til og med måneden etter dødsfallet.

Hvis medlemmet ikke har valgt at pensjonen skal utbetales som forsikring, se 2.6.1, beregnes utbetalingen på grunnlag av sparesaldo dividert med gjenstående antall utbetalingsterminer. I innskuddspensjonsordning med investeringsvalg eller indeksforvaltning vil størrelsen på utbetalingen være avhengig av kursen på de enkelte fond på utbetalingstidspunktet. Medlemmet bærer risikoen for eventuell negativ avkastning.

I innskuddspensjonsordning med avkastningsgaranti vil størrelsen på utbetalingen være avhengig av avkastningen på Selskapets kollektivportefølje på utbetalingstidspunktet. Sparesaldo er sikret mot negativ avkastning.

Hvis den årlige alderspensjonen på utbetalingstidspunktet er mindre enn 20 % av folketrygdens grunnbeløp (G), kan Selskapet på det tidspunkt omgjøre pensjonens løpetid til det hele antall år som er nødvendig for at den årlige utbetalingen skal utgjøre om lag 20 % av folketrygdens grunnbeløp, jf. LOI § 7-4.

Medlemmer som fortsatt mottar lønn som arbeidstaker etter oppnådd uttaksalder har krav på fortsatt innbetaling til sparing. Eventuelle tilleggsdekninger opphører likevel på opprinnelig avtalt opphørsdato.

Medlem som mottar uførepensjon, kan ikke samtidig ta ut alderspensjon i den utstrekning samlet uførepensjon og alderspensjon overstiger en pensjonsgrad på 100 prosent. Blir arbeidstaker ufør etter uttak av alderspensjon, reduseres alderspensjonen slik at pensjonsgraden ikke overskrider 100 prosent.

2.6.1 Valg av utbetalingsløsning

Medlemmet kan i melding om uttak av alderspensjon velge om pensjonskapitalen knyttet til pensjonskapitalbeviset i utbetalingsperioden skal konverteres til pensjonsforsikringsavtale, jf. LOI § 7-3 (2) bokstav b).

Eventuelle ønsker fra medlemmet om endringer av utbetalingstidspunkt og utbetalingstid følger LOI § 7-5 (1) og kan ikke gjøres etter fylte 75 år.

Pensjonsforsikringsavtale jf. LOI § 7-3 (2) bokstav b) kan ikke endres tilbake til pensjonsspareavtale, se for øvrig LOI § 7-5 (2).

2.7 Utbetaling av sparesaldo ved dødsfall

Hvis medlemmet ikke har valgt konvertering til pensjonsforsikringsavtale (se pkt. 2.6.1) gjelder følgende:

Ved forsikredes død utbetales sparesaldo i henhold til LOI § 7-7, slik:

- a) Barnpensjon til barn under 21 år som forsikrede forsørger eller plikter å forsørge. Hvis barnet dør før fylte 21 år opphører utbetalingen og det foretas ingen utbetaling til andre etterlatte.
- b) Er sparesaldoen større enn det som trengs for å sikre hvert barn en årlig pensjon på 1 G, jf. pkt. a), benyttes gjenværende saldo til å gi ektefelle, samboer eller registrert partner pensjon i minst 10 år. Ved ektefellens død opphører utbetalingen og det foretas ingen utbetaling til andre etterlatte.
- c) Overstiger sparesaldoen det som trengs for å gi barna pensjon etter pkt. a) og har ingen rett til pensjon etter pkt. b), utbetales gjenværende saldo som engangsbetaling til dødsboet.

Har etterlatt ektefelle, registrert partner eller samboer som gis pensjon etter reglene over, også rett til etterlattedekning i henhold til punkt 3.2 og 3.3, skal etterlattedekningen samordnes med arbeidsinntekt, jf. LOF §§ 7-5 og 7-6. I så fall anses pensjon etter reglene punkt b) over som arbeidsinntekt.

Hvis medlemmet har konvertert til pensjonsforsikringsavtale (se pkt. 2.6.1) tilfaller gjenstående pensjonskapital de øvrige medlemmer av forsikringskollektivet (dødelighetsarv).

3. Særskilte vilkår for tilleggsdekninger

3.1a Uførepensjon (etter lov om foretakspensjon)

Hvis forsikringen omfatter uførepensjon, inntreter retten til denne pensjon når den forsikredes arbeidsevne på grunn av sykdom eller ulykkestilfelle har vært nedsatt i et sammenhengende tidsrom av 12 måneder i risikotiden (se likevel punkt 3.7). Laveste uføregrad er fastsatt i avtalen.

Hvis folketrygden utbetaler arbeidsavklaringspenger i den periode og etter de regler som er fastsatt i loven, inntreter likevel retten til uførepensjon ved 100 % arbeidsuførhet bare i den grad summen av uførepensjon og arbeidsavklaringspenger ikke er høyere enn 70 % av lønn inntil 12 ganger folketrygdens grunnbeløp. Ved lavere uføregrad reduseres grensen tilsvarende.

Uførepensjonen utbetales fra den dag retten til uførepensjon inntreter og så lenge den forsikrede har rett til uførepensjon, og ut måneden den forsikrede når den opphørsalder som er fastsatt for uførepensjonen, senest ved 67 år.

Hvis den forsikrede som mottar uførepensjon dør, utbetales uførepensjonen med uforandret beløp til utgangen av måneden etter dødsfallet.

Uførepensjonen beregnes i forhold til graden av arbeidsuførhet. Arbeidsuførheten skal fastsettes på grunnlag av den nedsettelse av arbeidsevnen som sykdommen eller ulykkestilfellet etter en objektiv vurdering av

foreliggende symptomer kan antas å ha medført. I denne vurdering skal det tas hensyn til den forsikredes arbeidsinntekt før arbeidsuførheten inntrådte og til vedkommendes arbeidsinntekt og arbeidsmuligheter etter dette tidspunkt. Ikke bare den forsikredes vanlige arbeid, men ethvert arbeid som kan passe for vedkommende, skal tas i betraktning. Hvis skifte av arbeid er nødvendig for helt eller delvis å gjenvinne arbeidsevnen, skal det likevel i en rimelig overgangstid tas hensyn til i hvilken grad den forsikrede kan utføre sitt vanlige arbeid.

3.1b Uførepensjon (etter lov om tjenstepensjon)

Med uførepensjon menes pensjon til forsikrede som i forsikringstiden har fått inntektsevnen nedsatt på grunn av sykdom eller ulykke i en slik grad at forsikrede ikke kan fortsette helt eller delvis i sin vanlige stilling og ikke kan utføre annet arbeid.

Rett til uførepensjon

Hvis forsikringen omfatter uførepensjon, inntreer retten når den forsikredes inntektsevne har vært nedsatt i et sammenhengende tidsrom på 12 måneder på grunn av sykdom eller ulykke. Minste krav til nedsatt inntektsevne som gir rett til uførepensjon er fastsatt i forsikringsavtalen.

Fastsettelse av nedsatt inntektsevne (uføregrad)

Uføregraden skal fastsettes av Selskapet på grunnlag av den nedsetting av inntektsevnen, som sykdommen eller ulykkestilfellet, etter objektive symptomer kan antas å ha medført. Opplysninger fra NAV skal som hovedregel legges til grunn for fastsettelsen.

Vurderingen av hvor mye forsikredes inntektsevne er blitt nedsatt, skal bygge på en sammenligning av de inntektsmuligheter som medlemmet hadde før uføretidspunktet og medlemmets inntektsmuligheter etter uføretidspunktet.

I vurderingen skal det tas hensyn til den forsikredes normale årslønn i foretaket før uførhetstidspunktet, og arbeidsinntekt og inntektsmuligheter etter dette tidspunkt som det må forutsettes at forsikrede kan skaffe seg ved å utnytte sin restinntektsevne ved ethvert arbeid forsikrede nå kan utføre. Det skal legges vekt på forsikredes alder, utdanning, yrkesbakgrunn og arbeidsmuligheter på bostedet, eller andre steder der det er rimelig at forsikrede tar arbeid.

Beregning av og utbetaling av uførepensjon

Fradrag for opptjente uførepensjonsytelser:

Dersom forsikrede har uførepensjon fra fripoliser etter foretakspensjonsloven, pensjonsbevis etter tjenstepensjonsloven eller oppsatte rettigheter fra offentlig tjenstepensjon skal uførepensjonen etter denne pensjonsavtale reduseres med summen av disse ytelsene.

Dersom nedsatt inntektsevne er lavere enn 100 prosent, fastsettes uførepensjonen til en forholdsmessig andel av uførepensjon beregnet etter fradrag fra opptjente ytelser.

Forsikrede plikter å opplyse om sin rett til uførepensjon fra fripoliser, pensjonsbevis eller oppsatte rettigheter. Dersom det viser seg at forsikrede har fått for mye eller for lite uførepensjon etter denne avtalen, kan det foretas et etteroppgjør.

Utbetaling av uførepensjon:

Uførepensjonen utbetales fra den dagen retten til uførepensjon inntreer og så lenge den forsikrede har en nedsatt inntektsevne som gir rett til uførepensjon. Uførepensjonen utbetales senest til og med måneden før avtalt opphørsalder.

Hvis den forsikrede dør, utbetales uførepensjonen til utgangen av måneden etter dødsfallet.

Omfatter forsikringen barnetillegg til uførepensjonen, får bestemmelsene i punktet 3.4 om hvilke barn det skal utbetales barnepensjon for, tilsvarende anvendelse for retten til barnetillegg. Retten gjelder også for forsikredes egne barn som blir født etter at uførepensjonen startet utbetaling.

Samtidig utbetaling av arbeidsavklaringspenger:

Hvis folketrygden utbetaler arbeidsavklaringspenger, utbetales uførepensjon ved 100 prosent arbeidsuførhet bare i den grad summen av uførepensjonen og arbeidsavklaringspenger ikke er høyere enn 70 prosent av lønn, og inntil 12 ganger folketrygdens grunnbeløp. Ved lavere uføregrad reduseres grensen forholdsmessig.

Selskapet skal godskrive forsikringens premiefond for den delen av uførepensjonen som ikke kommer til utbetaling til medlemmet på grunn av utbetaling av arbeidsavklaringspenger.

Fradrag for arbeidsinntekt:

Det skal foretas fradrag i uførepensjonen dersom forsikrede har arbeidsinntekt. Fradraget gjøres i forhold til restinntektsevnen.

Dersom forsikrede samtidig mottar uføretrygd fra folketrygden skal det tillegges et fribeløp til inntekt før fradrag i uførepensjon. Fribeløpet er 40 prosent av G.

Det utbetales ikke uførepensjon dersom forsikredes inntekt i et kalenderår utgjør 80% eller mer av inntekt før uførhet.

Barnetillegg til uførepensjon reduseres på samme måte som uførepensjon.

Fradraget i uførepensjon overføres til foretakets premiefond.

Dersom det viser seg at forsikrede har fått for mye eller for lite uførepensjon etter denne avtalen, skal det foretas et etteroppgjør.

3.2 Ektefellepensjon

Med ektefellepensjon menes pensjon til gjenlevende ektefelle, eventuelt til gjenlevende fraskilt ektefelle i samsvar med bestemmelsene i ekteskapslovgivningen.

Hvis forsikringen omfatter ektefellepensjon, inntreter retten til denne pensjon fra første dag i den måned den forsikrede dør, forutsatt at forsikrede døde i risikotiden (se likevel nedenfor).

Pensjonen utbetales til og med måneden etter ektefellens død.

Mottar ektefellen også etterlattepensjon etter punkt 2.7, skal ektefellepensjonen reduseres i henhold til LOF §§ 7-5 og 7-6.

Det avgjøres etter den ekteskapslovgivning som gjelder til enhver tid, om fraskilt ektefelle har rett til ektefellepensjon og i tilfelle hvorledes denne skal deles mellom ektefelle og fraskilt ektefelle.

Retten til ektefellepensjon inntreter ikke:

- a) når dødsfallet inntreffer innen ett år etter at ekteskapet blir inngått, og dødsfallet er en følge av sykdom som den forsikrede hadde, og som det må antas at den forsikrede kjente til, da ekteskapet ble inngått,
- b) når ekteskapet er inngått etter at den forsikrede har fylt 65 år,
- c) når ekteskapet er inngått etter at den forsikredes arbeidsevne er varig nedsatt med 50 % eller mer.

Ved utbetaling av ektefellepensjon, må det fremlegges:

- a) dødsattest og
- b) dokumentasjon på at den forsikrede på tidspunktet for dødsfallet var gift, med angivelse av ektefellens navn og adresse.

Hvis den forsikrede hadde fraskilt ektefelle i live, må det også fremlegges dokumentasjon for den fraskiltes rett til ektefellepensjon etter den ekteskapslovgivning som gjelder.

3.3 Samboerpensjon

Med samboerpensjon menes pensjon til gjenlevende samboer.

Hvis forsikringen omfatter samboerpensjon, inntreter retten til denne pensjon fra første dag i den måned den forsikrede dør, forutsatt at forsikrede døde i risikotiden (se likevel nedenfor).

Pensjonen utbetales til og med måneden etter samboerens død.

Mottar samboer også etterlattepensjon etter punkt 2.7, skal samboerpensjonen reduseres i henhold til LOF §§ 7-5

og 7-6.

Rett til samboerpensjon inntreer ikke

- a) når dødsfallet inntreffer innen ett år etter at samboerskapet blir inngått, og dødsfallet er en følge av sykdom som den forsikrede hadde, og som det må antas at den forsikrede kjente til, da samboerskapet ble etablert,
- b) når samboerskapet er inngått etter at den forsikrede har fylt 65 år,
- c) når samboerskapet er inngått etter at den forsikredes arbeidsevne er varig nedsatt med 50 % eller mer.

Ved utbetaling av samboerpensjon, må det fremlegges:

- a) dødsattest og
- b) dokumentasjon for at den forsikrede på tidspunktet for dødsfallet var samboer, med angivelse av samboers navn og adresse.

Retten til etterlattepensjon for ektefelle eller registrert partner går foran rett til samboerpensjon.

3.4 Barnepensjon

Hvis forsikringen omfatter barnepensjon, inntreer retten til denne pensjon fra første dag i den måned den forsikrede dør forutsatt at forsikrede døde i risikotiden (se likevel nedenfor).

Pensjonen utbetales til og med den måned barnet når den alder som er fastsatt i avtalen. Dør barnet før det når denne alder, utbetales pensjonen til og med måneden etter barnets død. Hvis det er avtalt at barnepensjonen skal begynne å utbetales eller skal forhøyes når barnet når en bestemt alder, inntreer retten til pensjonen, eventuelt forhøyelsen, fra første dag i måneden etter at barnet når denne alder.

Retten til barnepensjon gjelder for den forsikredes egne barn, stebarn, adoptivbarn og fosterbarn. For adoptivbarn – unntatt stebarn som adopteres – gjelder likevel de innskrenkninger i retten til barnepensjon som er nevnt nedenfor.

Barn som er over den fastsatte alder, har rett til pensjon hvis barnet er helt og varig arbeidsufør på grunn av sykdom eller ulykkestilfelle og denne arbeidsuførhet allerede var inntrådt da barnet nådde denne alder. Denne retten gjelder likevel ikke adoptivbarn som ved adopsjonen var helt og varig arbeidsufør.

Rett til barnepensjon for adoptivbarn inntreer ikke

- a) når dødsfallet inntreffer innen ett år etter at adopsjonen fant sted, og dødsfallet er en følge av sykdom som forsikrede hadde, og som det må antas at den forsikrede kjente til, da adopsjonen fant sted,
- b) når adopsjonen har funnet sted etter at den forsikrede har fylt 65 år,
- c) når adopsjonen har funnet sted etter at den forsikredes arbeidsevne er varig nedsatt med 50 % eller mer.

Ved utbetaling av barnepensjon, må det fremlegges:

- a) dødsattest og
- b) aldersattest for barn, samt
- c) adopsjonsbevis for adoptivbarn.

Ved utbetaling av barnepensjon etter bestemmelsene i fjerde avsnitt må det fremlegges dokumentasjon for at barnet er helt og varig arbeidsufør.

Barnepensjon deles likt på alle barn med lik rett til pensjon.

3.5 Betalingsfritak

Med betalingsfritak menes fritak for innskudd til alderspensjonen og premie for tilleggsdekninger.

Hvis forsikringen omfatter betalingsfritak, inntretr retten når den forsikredes inntektsevne på grunn av sykdom eller ulykke har vært nedsatt i et sammenhengende tidsrom på 12 måneder. Betalingsfritak gis etter graden av nedsatt inntektsevne. Laveste nedsatte inntektsevne som gir rett til fritak er fastsatt i forsikringsavtalen. For øvrig gjelder avsnittet «Fastsettelse av nedsatt inntektsevne (uføregrad)».

Betalingsfritak gis fra den dagen retten til betalingsfritaket inntretr og så lenge den forsikrede har en nedsatt inntektsevne som gir rett til betalingsfritak. Betalingsfritak gis senest til avtalt opphørsalder. Hvis den forsikrede dør før denne alder, opphører betalingsfritaket på dødsdato.

3.6 Forholdsregler ved arbeidsuførhet

Den som vil fremsette krav om uførepensjon, må underrette Selskapet så snart som mulig. Vedkommende plikter å gi opplysning om alle forhold som står i forbindelse med arbeidsuførheten og må fremlegge legeerklæring. Opplysningene og legeerklæringen gis på skjema som er fastsatt av Selskapet.

Så lenge uførepensjonen utbetales, plikter den forsikrede å holde Selskapet underrettet om sin helsetilstand og arbeidsevne, og la seg undersøke av lege så ofte og i den utstrekning Selskapet finner det nødvendig. Den forsikrede plikter å følge de forskrifter som legen gir. I tillegg plikter den forsikrede å opplyse om arbeidsinntekt som er angitt under punktet «Fradrag for arbeidsinntekt», se punkt **3.1b Uførepensjon (etter lov om tjenestepensjon)**

Selskapet har rett til å søke opplysninger hos lege, sykehus, trygdekontor eller annet forsikringsselskap. Skadelidte har selv rett til å velge lege. Spesialist ved regionsykehus, sentralsykehus eller Rikshospitalet bør fortrinnsvis benyttes.

Hvis forsikringstakeren eller den forsikrede med forsett eller grov uaktsomhet ikke gjør det vedkommende plikter etter denne bestemmelse, svarer Selskapet ikke mer enn det som må antas at Selskapet ville ha dekket om plikten var blitt oppfylt.

3.7 Begrensninger i retten til uførepensjon og betalingsfritak

Retten til uførepensjon og betalingsfritak inntretr ikke når arbeidsuførheten skyldes

- a) skade eller forverring av skade som er fremkalt med forsett av den forsikrede selv, jf. FAL § 13-8 første ledd,
- b) sykdom eller lyte som den forsikrede hadde og må antas å ha kjent til ved inntredelsen i forsikringen, og som innen to år deretter medfører arbeidsuførhet, jf. FAL § 19-10. Denne bestemmelsen gjelder ikke dersom det blir avkrevd helseopplysninger ved innmelding, jf. FAL § 13-1.

For forhøyelse av uførepensjonen og betalingsfritaket (fritak for innskudd til alderspensjonen) som ikke skyldes generell lønnsforhøyelse hos forsikringstakeren eller økning i folketrygdens grunnbeløp, gjelder tilsvarende bestemmelse. Toårsfristen regnes fra den dag uførepensjonen og betalingsfritaket blir forhøyet.

Retten til uførepensjon og betalingsfritak ved uførhet faller bort for det som ligger lenger tilbake i tid enn tre år, fra den dagen kravet kom inn til Selskapet. Dette gjelder likevel ikke hvis kravet blir fremsatt innen tre år regnet fra den dagen den som setter fram kravet, tidligst kunne ha gjort det gjeldende, etter at vedkommende hadde fått kunnskap om de omstendigheter som begrunner det.

3.8 Premie og overskudd for tilleggsdekningene

For tilleggsdekningene betales det ettårig risikopremie uten spareelement, som ikke gir rett til andel av Selskapet sitt overskudd. Tilleggsdekningene opphører i sin helhet ved utløpet av risikotiden.

3.9 Utbetaling av tilleggsdekninger

Enhver tilleggsdekning blir utbetalt til den som har retten til denne mot de legitimasjoner Selskapet finner nødvendige.

Selskapet kan godskrive forsikringens premiefond for uførepensjonen i tidsrommet forsikrede i en overgangstid får utbetalt lønn eller annen godtgjørelse fra forsikringstakeren. Dette gjelder i tilfelle utbetalingen, sammen med

eventuelle ytelser fra folketrygden for samme tidsrom, tilsvarer den forsikredes lønn på det tidspunkt arbeidsuførhet inntrådte.

Hvis ikke annet er avtalt, blir pensjonene utbetalt månedlig etterskuddsvis.

Hvis årlig pensjon, når den begynner å utbetales eller ved senere nedsetting, blir mindre enn 20 % av folketrygdens grunnbeløp, kan Selskapet på det tidspunkt omgjøre pensjonens utbetalingstid til det hele antall år som er nødvendig for at den årlige utbetalingen skal utgjøre omlag 20 % av folketrygdens grunnbeløp. Kontantverdien av pensjonen skal være den samme før og etter omgjøringen.

For Selskapets plikt til å betale renter, gjelder FAL § 18-4.

3.9a Regulering av tilleggsdekninger under utbetaling

Regulering av ektefellepensjon, samboerpensjon og barnpensjon under utbetaling:

Pensjonistenes overskuddsfond benyttes til økning av etterlattepensjoner under utbetaling. Oppregulering i et år skal likevel ikke overstige en prosentvis regulering i samsvar med endringen i grunnbeløpet i folketrygden.

Regulering av uførepensjon i henhold til lov om foretakspensjon under utbetaling:

Pensjonistenes overskuddsfond benyttes til økning av uførepensjon under utbetaling. Oppregulering i et år skal likevel ikke overstige en prosentvis regulering i samsvar med endringen i grunnbeløpet i folketrygden.

Reguleringsfond for uførepensjon i henhold til lov om tjenstepensjon benyttes til økning av uførepensjon under utbetaling. Oppregulering i et år skal likevel ikke overstige en prosentvis regulering i samsvar med endringen i grunnbeløpet i folketrygden.

3.10 Tilleggsdekninger ved samtidig pensjon fra annet hold

I den utstrekning det er adgang til det etter LOF, kan det bestemmes i avtalen at den pensjon som er fastsatt for den forsikrede, skal settes ned når den forsikrede eller dennes etterlatte får rett til pensjon fra annet hold.

Nedsettingen skal ikke være større enn at den nedsatte pensjon sammen med vedkommende pensjon fra annet hold blir lik den pensjon som er fastsatt for den forsikrede.

I avtalen skal det fastsettes om det skal gjøres fradrag i uførepensjonen for erstatning for tap i arbeidsevne fra yrkesskadeforsikring og i tilfelle inntas regler for beregning av slike fradrag. Fradraget gjøres ved utbetaling.

Det beløp som pensjonen blir satt ned med, overføres til forsikringens premiefond.

4. Generelle bestemmelser

4.1 Innbetaling

Innskudd til alderspensjon og premie for tilleggsdekninger betales den dato som er avtalt mellom forsikringstaker og Selskapet.

I pensjonsordning med investeringsvalg eller indeksforvaltning plasseres pensjonsinnskudd i avtalte investeringsvalg først når Selskapet har mottatt innbetalingen, og da senest innen ti bankdager etter mottatt innbetaling, se punkt 2.1 og 2.2.

Pensjonsinnskudd og premie for tilleggsdekninger som måtte være innbetalt for en periode ut over sparetidens opphør, tilføres avtalens innskuddsfond.

Misligholdte pensjonsinnskudd og premie kan dekkes av innestående midler på innskuddsfond.

Alle omkostninger dekkes av forsikringstakeren, bortsett fra kostnader som er direkte relatert til skifte av investeringsportefølje.

Pensjonsinnskudd og premie skal også betales helt eller delvis for medlem i lovbestemt permisjon, samt for helt eller delvis sykmeldt medlem som helt eller delvis fratrer arbeidsforholdet frem til retten til eventuelle uføreytelser (betalingsfritak og uførepensjon) inntreffer.

Størrelsen av eventuelle obligatoriske innskudd fra medlemmene fastsettes i avtalen mellom Selskapet og forsikringstaker og følger de betingelser som lovgivningen til enhver tid fastsetter for slike innskudd.

4.2 Innbetaling til innskuddsfond

Forsikringstakeren kan innbetale beløp til avtalens innskuddsfond i henhold til LOI § 9-2. Innbetalinger til og bruk av innskuddsfondet må skje innenfor rammen av gjeldende regler.

4.3 Endringer og reguleringer

4.3.1 Forsikringstakers rett til å foreta endringer i forsikringsavtalen

Innenfor rammene av LOI eller LOF kan forsikringstaker når som helst avtale med Selskapet endringer i pensjonsordningen. En slik endring (eller regulering av innskuddet) må ikke redusere de verdier som er oppspart for de enkelte medlemmer på tidspunktet for endringen.

4.3.2 Medlemmets rett til å foreta endringer

Medlemmet har rett til å

- a) endre investeringsvalg i forsikringstiden, jf. punkt 2.1 og 2.2
- b) velge uttakstidspunkt for alderspensjon. Tilleggsdekningene opphører likevel ved opprinnelig avtalt opphørsalder, så lenge arbeidsforholdet består.
- c) forlenge utbetalingsperioden for alderspensjonen.

En endring etter b) eller c) må senest skje den 1. i måneden før tidspunkt for ønsket endring.

4.3.3 Selskapets rett til å foreta endringer i forsikringstiden

Selskapet har rett til å endre disse bestemmelser i forsikringstiden slik at de til enhver tid er i samsvar med lovgivningen med tilhørende forskrifter, jf. FAL § 19-8. Samme rett har Selskapet til å foreta endringer i samsvar med generelle og konkrete pålegg fra offentlige myndigheter i henhold til skattelovgivningen og tilsynslovgivningen for forsikringsvirksomhet med tilhørende forskrifter. For øvrig kan Selskapet foreta endringer i disse bestemmelser som er av praktisk og redaksjonell art.

Videre kan Selskapet gjennomføre endringer av risikopremie, kostnadsstruktur- og satser, samt foreta endringer og avvikling av fond i henhold til punkt 2.5 foran. Selskapet vil spesielt for tilleggsdekningene kunne endre risikopremien som følge av risikoklasseinndeling og erfaringer på forsikringen og bestanden for øvrig.

I henhold til FVL § 9-4 kan Selskapet ikke gjøre endringen gjeldende før første ordinære premieforfall minst fire måneder etter at forsikringstakeren har mottatt underretning om den fastsatte endringen.

Selskapet forbeholder seg også rett til å endre betalingsmåte og –rutiner, samt andre rutiner for skriftlig informasjon og kommunikasjon med medlemmene, i den utstrekning dette er nødvendig på grunn av informasjonstekniske (IT) tilpasninger i Selskapets driftssystemer, eller på grunn av bestemmelser/pålegg fra offentlige myndigheter.

4.4 Utmelding

Forsikringstakeren kan ikke melde den forsikrede ut av forsikringen så lenge vedkommende hører til den gruppe eller de grupper av arbeidstakere som forsikringen omfatter. Trer den forsikrede ut av gruppen ved opphør av ansettelsesforholdet, plikter forsikringstakeren å melde vedkommende ut av ordningen (se likevel annet og tredje ledd).

Utmelding kan ikke finne sted hvis forsikringen omfatter uførepensjon eller betalingsfritak, og den forsikrede er arbeidsufør med en uføregrad som er høyere eller lik den uføregrad som gir rett til uføreytelser i henhold til forsikringsavtalen. Se også punktene 3.6 og 3.7.

Hvis retten til uførepensjon eller betalingsfritak ikke inntreer i henhold til bestemmelsene i punktene 3.6 og 3.7, kan utmelding likevel finne sted.

Forsikringstakeren skal samtidig med utmeldingen sende Selskapet en erklæring om den forsikredes arbeidsevne.

Forsikringstakeren eller Selskapet plikter å gi forsikrede skriftlig påminnelse om utmeldingen. Forsikringen opphører tidligst 14 dager etter at slik påminnelse er sendt. Ved forsikringstilfeller som Selskapet svarer for i denne tiden, kan Selskapet gjøre fradrag i erstatningen i den utstrekning vedkommende i mellomtiden er kommet med i tilsvarende forsikringsordning og får erstatning fra denne.

Ved utmelding har den forsikrede rett til opptjent sparesaldo. Dersom medlemstiden ved utmeldingen er kortere enn 12 måneder, har forsikrede ikke rett til opptjent sparesaldo, med mindre annet er avtalt. Sparesaldo vil i dette

tilfelle bli overført til forsikringstakers innskuddsfond. Ved utmelding opphører tilleggsdekningene i sin helhet. Øvrige rettigheter ved utmeldingen fremgår av LOI kapittel 6 og LOF §§ 4-6 til 4-10.

Det blir utstedt et pensjonskapitalbevis for den sparesaldo som er opparbeidet for medlemmet inntil utmelding, på de betingelser som fremgår av LOI § 6-2.

4.5 Opphør av avtalen

Hvis forsikringstakeren innstiller sin virksomhet eller arbeidsgiveren blir alene igjen som medlem i pensjonsordningen, opphører hele avtalen. Det samme gjelder hvis forsikringstakeren sier opp avtalen eller misligholder innbetalingene.

Ved opphør har medlemmet de rettigheter som fremgår av dette punktet og punktene 4.4 og 4.6.

Hvis virksomheten innstilles eller arbeidsgiveren blir alene igjen i ordningen, og det er midler på innskuddsfondet, skal midlene brukes i samsvar med gjeldende lovbestemmelser.

Ved opphør skal de forsikrede varsles skriftlig eller på annen forsvarlig måte. For den enkelte forsikrede opphører forsikringen i så fall tidligst én måned etter at varsel er gitt eller vedkommende på annen måte er blitt kjent med forholdet.

Ved forsikringstilfeller som Selskapet svarer for i denne tiden, kan Selskapet gjøre fradrag i erstatningen i den utstrekning vedkommende i mellomtiden er kommet med i en tilsvarende forsikringsordning og får erstatning fra denne.

For forsikrede som er arbeidsufør, men uten rett til uføreerstatning ved opphøret, står Selskapet likevel risikoen for fulle forsikringsytelser så lenge forsikrede er sammenhengende arbeidsufør med en uføregrad som er høyere eller lik den uføregrad som gir rett til uføreytelser i henhold til forsikringsavtalen, men ikke utover 12 måneder fra den dag arbeidsuførheten inntrådte. Ved utløpet av nevnte tidsrom fastsettes den forsikredes eventuelle rett til uførepensjon og/eller betalingsfritak.

Det blir utstedt et pensjonskapitalbevis for den sparesaldo som er opparbeidet for medlemmet inntil opphør, på de betingelser som fremgår av LOI § 6-2.

4.6 Fortsettelsesforsikring

Medlemmet har etter utmelding eller opphør av pensjonsordningen rett til å fortsette pensjonssparingen og tilleggsdekningene ved selv å betale innskudd og premie fra tidspunktet for uttredelsen. Selskapet plikter da å underrette den forsikrede om vedkommendes rett til å inngå avtale om fortsatt pensjonssparing og fortsettelsesforsikring for tilleggsdekninger, jf. LOI § 6-5 og LOF § 4-9 (2).

Premien for tilleggsdekningene fastsettes etter de tariffer som til enhver tid gjelder for individuell fortsettelsesforsikring.

Den forsikrede kan benytte sin rett til å inngå avtale om fortsettelsesforsikring i inntil seks måneder etter at Selskapets ansvar er opphørt, uten å gi nye helseopplysninger.

4.7 Gjenkjøp

Rettigheter i pensjonsordningen kan ikke gjenkjøpes.

4.8 Flytting

Hvis forsikringstakeren sier opp avtalen for overføring til annen pensjonsordning, opphører forsikringen på det tidspunkt oppsigelsen av avtalen kommer til Selskapet, eventuelt på et avtalt fremtidig tidspunkt.

Midlene kan overføres til et annet selskap etter regler gitt i FVL kapittel 11. I tillegg påløper det flyttegebyr i henhold til FVL § 11-5. I spesielle tilfeller kan retten til innløsning av fondsandeler være begrenset i henhold til VPF §§ 6-8 og 6-9.

Før flytting skjer skal spørsmålet forelegges styringsgruppen til uttalelse. Medlemmer i pensjonsordningen skal også gis anledning til å uttale seg.

4.9 Krig og annen katastrofe

Under krig som Norge kommer med i, kan Selskapet etter Kongens nærmere bestemmelse

- a) la forfalte forsikringsytelser samt oppspart verdi etter bestemmelsene i de neste avsnittene foreløpig bare bli utbetalt delvis,
- b) begrense pensjoner som dekkes direkte av innskuddsfond.

En slik ordning skal etter Kongens nærmere bestemmelse oppheves så snart forholdene gjør det mulig.

For utvidelser av forsikringer i de siste tre måneder før Norge kom med i krigen eller under krigen, og for nye forsikringer som er kommet i stand i denne tid, gjelder følgende:

- a) Ved dødsfall annulleres forsikring, og sparesaldo benyttes som engangspremie til dekning av etterlattepensjon til de etterlatte.
- b) Ved arbeidsuførhet annulleres forsikringens uførepensjon og betalingsfritak. Fra samme tidspunkt faller premien for uførepensjon og betalingsfritak bort.

Det ovenstående gjelder dersom den forsikrede blir arbeidsufør med en uføregrad som er høyere eller lik den uføregrad som fremgår av avtalen, som direkte følge av krigen, og det ikke er gjort annen avtale med Selskapet.

Bestemmelsene gjelder uansett når forsikringen er kommet i stand hvis den forsikrede dør eller blir arbeidsufør som følge av deltakelse i krig under kommando av et land som ikke er alliert med Norge.

Forsikringsytelser for forsikringer som har vært i kraft, og midler på innskuddsfond og premiefond under krig som Norge har vært med i, kan settes ned etter Kongens bestemmelse og etter regler som han fastsetter, når de tap Selskapet har hatt på grunn av krigen gjør dette nødvendig for at Selskapet skal kunne fortsette driften.

Uten at Norge har vært i krig, kan reglene over, etter Kongens bestemmelse, gis tilsvarende anvendelse hvis de tap Selskapet har hatt på grunn av krig eller annen katastrofe gjør det nødvendig for at Selskapet kan fortsette driften. Bestemmelser som er truffet i henhold til dette punkt, skal oppheves i den utstrekning forholdene måtte gjøre det mulig, etter regler som fastsettes av Kongen.

4.10 Foreldelse

Krav om pensjonsutbetaling fra denne pensjonsordningen er gjenstand for foreldelse i henhold til reglene i FAL § 18-6.